

Pilotná informácia – Región Slovensko

Úvod:

Pilot vedie Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (líder projektu), ktorá spolupracuje s mestom Nitra (partner projektu), Agroinštitútom (partner projektu) a Vidieckym parlamentom na Slovensku (partner projektu).

Slovensko je jediným pilotným regiónom pokrývajúcim celú krajinu, čím poskytuje jedinečnú príležitosť využiť výhody projektu aj na regionálne a národné politiky.

Slovensko má 5,4 milióna obyvateľov a pokrýva územie s rozlohou 49 036 km². Vysočiny a hory pokrývajú 60% územia a nížiny 40%. Na európskej úrovni má charakter horskej a podhorskej krajiny. Podľa územno-právneho členenia je Slovensko rozdelené do 4 oblastí (NUTS 2), 8 regiónov (NUTS 3), 79 okresov (LAU1), 2890 obcí (LAU2), z ktorých 138 má štatút mesta.

Na základe novej typológie vidieckych oblastí, ktorú vypracovala Európska komisia (Eurostat), má Slovensko prevahu vo vidieckych oblastiach 50,3%, v prechodných oblastiach 38,4% a v mestských oblastiach 11,2%. Z celkovej rozlohy SR podľa jednotlivých druhov regiónov je najväčší podiel 59% prevažne vidiecky, 36,8% podiel v prechodných regiónoch a najnižší podiel 4,2% je v mestských regiónoch. Celkovo tak vidiecke regióny tvoria 95,8% krajiny.

Slovensko bolo tradičnou vidieckou a poľnohospodárskou krajinou s 38% podielom vidieckeho obyvateľstva (viac ako 2 milióny ľudí) na celkovej populácii (priemer EÚ je 19%). Situácia v slovenskom poľnohospodárstve však z dlhodobého hľadiska nie je dobrá a medziročne sa zhoršuje. Za posledné dve desaťročia sa krajina zmenila na priemyselnú, najmä v dôsledku rozsiahleho zavedenia automobilového priemyslu, ktorý často využíva vysoko kvalitnú ornú pôdu v blízkosti diaľnic.

Prístup k pôde je hlavnou prekážkou brániacou rozvoju vidieka v krajine, najmä vo vzťahu k mladým, malým a rodinným poľnohospodárom, ako aj potenciálnym novým záujemcom. V roku 2016 predstavovala výmera využívanej poľnohospodárskej pôdy 1 918 878 h. Z celkovej výmery využívanej poľnohospodárskej pôdy bolo v závislosti od okresu prenajatých približne 90% poľnohospodárskej pôdy.

Prevažná časť poľnohospodárskych subjektov mala fixné nájomné nezávislé od oficiálnej ceny

pôdy. Ďalšia časť poľnohospodárov mala vyššie nájomné stanovené od 1,5% do 2,5% oficiálnej ceny pôdy. Najnižšie nájomné za 1 ha poľnohospodárskej pôdy bolo v Žilinskom kraji (18,15 EUR / ha) a Prešovskom kraji (22,18 EUR / ha). Najvyšší nájom bol v Trnavskom kraji (80,93 € / ha). V roku 2016 predstavoval počet pracovníkov v poľnohospodárstve 50 100 ľudí, čo bolo medziročne nižšie o 4,2%, tj o 2 200 pracujúcich.

Prioritné otázky:

Pilot bude vykonávať podnikovo zamerané opatrenia, zamerané nielen na poľnohospodárstvo, ale aj na podnikanie v oblastiach ako výroba tradičného tovaru, inovácia v agrosektore, historické, kultúrne alebo prírodné zaujímavosti s turistickým potenciálom.

Navrhnuť novú dlhodobú politiku na regionálnej úrovni na podporu existujúcich poľnohospodárov a povzbudenie nových účastníkov poľnohospodárstva so zameraním na ženy, drobných poľnohospodárov, rodinných poľnohospodárov a mládež a s aktívnou účasťou všetkých príslušných zainteresovaných strán počas celého procesu prípravy, vypracovania, schválenia a implementácie. Osobitná pozornosť sa bude venovať prístupu na pôdu ako hlavnému problému pre nových účastníkov.

Celkové ambície

Vízia

Zvýšiť atraktivnosť regiónu, blahobyt súčasného vidieckeho obyvateľstva a prilákať nováčikov, pričom by to nemalo vplyv na symbiózu medzi mestom a vidieckymi oblasťami, zavedením politík odrážajúcich potreby miestnych podnikateľov a dopytu miestneho obyvateľstva, ochrany životného prostredia a biodiverzity súčasne.

Zavedenie nového spôsobu rozhodovania a vykonávania verejných politík v spolupráci a konzultácií so všetkými zainteresovanými stranami vo všetkých fázach.

Očakávané výstupy:

- Dostatočné, kategorizované a rodovo rozčlenené údaje o miestnej produkcii a na dôkazoch založené objektívne rozhodovanie.
- Nová regionálna stratégia rozvoja vidieka.
- Príručka noriem (Regionálne kulinárske dedičstvo).
- Základ zavedenia jednotného vnútroštátneho poradenského systému pre poľnohospodárov.
- Založenie počiatočného potravinárskeho inkubátora.
- Neformálna virtuálna platforma obsahujúca databázu miestnych výrobcov, príručky podpory, príručky štandardov, príručky pre školy a výrobcov, katalóg výrobcov, sezónne a tradičné výrobky.
- Mapa alebo webová aplikácia výrobcov.
- Podpora kreatívneho cestovného ruchu a agroturistiky.

Očakávaný dosah:

- Nadviazanie spolupráce medzi príslušnými zúčastnenými stranami v regióne s osobitným zameraním na ženy, mládež a potenciálnych / alebo nových prisťahovalcov;
- Zabezpečiť pokračovanie spolupráce medzi zúčastnenými stranami aj po ukončení projektu.
- Posilnenie postavenia zainteresovaných strán v regióne v otázkach atraktívnosti vidieka.
- Vypracovanie regionálnej stratégie rozvoja vidieka.
- Posilniť poľnohospodársky význam regiónu v regionálnom a národnom hospodárstve.
- Zvýšiť atraktívnosť vidieckych oblastí a vidieckych povolání.
- Zriadenie inovačného centra / centra pre región.
- Využívanie pokročilého nástroja vyhľadávania textu na tvorbu politiky.
- Rozhodovanie na regionálnej úrovni sa robí na základe dôkazov a nie na základe politických záujmov.
- Zvýšená účinnosť nových alebo posilnených regionálnych politík.